

Детально ці питання досліджували у другій половині ХХ століття В. Глушков та Ст. Бір. На жаль, в дію була введена лише система СтаффордаБіра «Кіберсін» в Чілі у 1971-1972 рр.

Ця система передбачала максимальну автоматизацію процесу збору та обробки інформації, а також поточного прийняття рішень. «Кіберсін» був призначений для впровадження як на рівні країни, так і на рівні цілої держави.

Свою систему англійський вчений називав життєздатною, тобто такою, яка здатна працювати максимально автономно. Така система, на його думку, складалась з 5 підсистем.

Підсистема першого типу – це директорат відділу. Тут виконуються накази старших підсистем, відсилаються значення показників до спільної бази даних та до «горизонтально» сусідніх відділів.

Підсистема другого типу займається балансування систем першого типу. Вона порівнює отримані дані, перерозподіляє ресурси між молодшими підсистемами, корегує вимоги до обсягу та часу виробництва. Ця підсистема, як і попередня, слідкує за динамікою роботи підприємства та намагається долати всі проблеми самостійно. Якщо ж вирішення певних питань є для неї неможливим, вона відправляє запит до старшої системи.

Підсистема третього типу являє собою одночасну автономну систему й найвищий рівень управління компанією. На відміну від двох попередніх систем, які працюють цілком автономно, без втручання людини-оператора, ця підсистема у випадку настання нестандартних ситуацій, спочатку надає можливість прийняття рішень оператору, і лише потім передає сигнал до старшої підсистеми.

Підсистема четвертого типу є аналітичним центром системи. Тут обробляється та аналізується зібрана інформація і виводиться на екран оператора. Оператор цієї підсистеми має право самостійно і без обмежень корегувати виробничі та організаційні процеси на всьому підприємстві.

Підсистема п'ятого типу і є найвищою. Як правило, це рівень президента компанії, або країни. На цьому рівні, також йде збір, обробка та аналіз інформації, але рішення, що приймаються тут є стратегічними, тобто розраховані на довгострокову перспективу.

Також для того, щоб інформація проходила по системі максимально швидко та компактно, були введені «алгедонічні» сигнали. Тобто прості сигнали типу «так»-«ні», «добре»-«погано».

Таким чином, ми побачили принцип організації «кібернетичного» управління підприємством. Аналогічно потрібно організовувати й процес забезпечення економічної безпеки на підприємства.

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ІНВЕСТИЦІЙНІЙ СТРАТЕГІЇ БАНКУ

А. О. Примостка

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Для реалізації успішної та продуктивної стратегії діяльності банку потрібно аналізувати, оброблювати та зберігати значні масиви інформації, що з часом лише збільшуються. Тому ефективна робота сучасного банку неможлива без адекватного інформаційного забезпечення, яке здатне працювати з інтегрованими базами даних великого розміру, підготовлювати дані для аналізу, проводити аналіз за допомогою сучасних методів і алгоритмів та мати можливість надавати поради щодо подальшої стратегії діяльності банку. Водночас різноманітність та висока цінова динаміка фінансових інструментів вимагає швидкої обробки нових даних з урахуванням попередніх змін параметрів та ретроспективи прийнятих рішень. Усі ці аргументи свідчать на користь необхідності якісних змін в інформаційно-аналітичних системах банку, які спрямовано на підвищення якості та

зростання швидкості обробки даних, забезпечуючи в такий спосіб якість та своєчасність прийняття управлінських рішень.

В Україні банківська діяльність орієнтована, насамперед, на розширення кредитного портфеля. Але надмірна концентрація активів у кредитних операціях призводить до збільшення кредитних ризиків, прикладом чого є період фінансової кризи 2008 року. Всупереч прийнятій у міжнародній практиці частці сукупних активів банку у кредитному портфелі у розмірі 60-65% напередодні кризи в Україні така частка перевищувала 80%. Це послужило основною причиною збитків банків. Аналіз причин кризи у банківській сфері доводить необхідність реструктуризації балансу банків для забезпечення зниження частки кредитних операцій та збільшення частки операцій з цінними паперами, які характеризуються нижчим рівнем ризику. Сучасні фінансові ринки характеризуються великою різноманітністю інвестиційних інструментів, тому їх спонтанний чи інтуїтивний вибір навряд чи принесе очікувані результати. Ефективність діяльності на високо конкурентних ринках, яким є банківський, значною мірою залежить від рівня обґрунтування стратегії дій інвестора. Отже, розробку інвестиційної стратегії банку слід розглядати як основну передумову активізації його діяльності на фондовому ринку.

Інвестиційна стратегія банку має бути спрямована на досягнення чітких цілей, зокрема таких як підвищення доходів, підтримка ліквідності або зниження ризиків. Оскільки досягнути цих цілей за допомогою одних й тих же інвестиційних інструментів неможливо (найдохідніші інструменти є найризикованішими, а високоліквідні - низькодохідними), банку слід визначити пріоритети інвестиційної стратегії та сформулювати критерії відбору інструментів. Важливим питанням інвестиційної стратегії банку є методи управління інвестиційним портфелем, які мають базуватися на використанні сучасного математичного інструментарію та програмного забезпечення, що дозволить оптимізувати структуру інвестиційного портфеля банку з огляду на досягнення поставлених цілей.

Якщо інвестиційна стратегія банку не адекватна або її припущення не реалістичні, то реалізація недосконалої стратегії наражає банківську установу на додаткові ризики, джерелами яких є висока залежність банку від обмеженого кола емітентів, надмірна концентрація чи диверсифікація інвестиційного портфеля, недостатність інформації для прийняття рішень, зниження конкурентоздатності банку. Застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій дозволяє знизити ці ризики за рахунок точніших прогнозів та врахування більшої кількості факторів в процесі реалізації інвестиційної стратегії. Необхідність застосування інноваційних підходів до розробки інвестиційної стратегії зумовлює якісні зміни в системах управління банками, які вимушені адаптуватися до швидкозмінних умов і конкурентної боротьби, що загострюється.

Сучасні банки розвиваються досить динамічно, тому гостро відчують потребу у застосуванні інноваційних інформаційних технологій та систем. Якщо зібрати в одній інформаційно-аналітичній системі всю інформацію про історію розвитку емітентів інвестиційних інструментів, їх успіхи та невдачі, сильні та слабкі сторони, про взаємовідносини з клієнтами та партнерами, про еволюцію та сучасний стан фінансового ринку, то це створить унікальні можливості для аналізу та адекватної оцінки дійсної (внутрішньої) вартості фінансового інструменту та побудови обґрунтованих прогнозів щодо його цінової динаміки. Важливо наголосити, що без забезпечення надійних засобів захисту та обмеження прав доступу до цієї інформації, вона може потрапити до конкурентів. Тому важливою складовою інформаційно-аналітичних систем банку є засоби підтримки функції обмеження доступу до сформованих баз даних. На цей час в сфері інформаційних технологій сформувалося два основних напрями, що гармонійно взаємодоповнюються:

- системи обробки даних (СОД), які зорієнтовані на операційну обробку даних (операційні системи);
- системи підтримки прийняття рішень (СППР), які зорієнтовані на аналіз даних (аналітичні системи).

На перших етапах автоматизації інвестиційних операцій банку слід упорядкувати процес первинної повсякденної обробки (переробки) даних. Саме на це спрямовані традиційні СОД. Слід констатувати, що СППР певною мірою вторинні відносно СОД. При побудові СППР завжди висуваються суттєво вищі вимоги до апаратного та програмного забезпечення порівняно зі звичайними СОД.

На наступних етапах автоматизації дані, що внесені до бази даних та вже оброблюються за допомогою СОД необхідно проаналізувати та виділити структурні компоненти та агрегати, що потрібні для аналізу даних системами СППР. Після налагодження регламентного процесу поновлення даних для обох систем комплексна інформаційно-аналітична система запрацює на повну потужність, так як дані будуть доступні як для операційно-тактичного аналізу ситуації, так і для побудови загальної стратегії поведінки банку на ринку.

В результаті можна зробити висновок, що для банків питання модернізації інформаційно-комунікаційних технологій в сфері управління фінансовими потоками є особливо актуальним. Вирішення цієї проблеми об'єктивно вимагає всебічного використання сучасних комп'ютерних технологій та засобів телекомунікації на всіх рівнях управління. Для забезпечення конкурентоспроможності на інвестиційних ринках необхідно використовувати сучасне інформаційно-аналітичне забезпечення, яке здатне швидко та ефективно оброблювати великі обсяги даних.

РИЗИКИ ПОШИРЕННЯ КРИЗОВИХ ЯВИЩ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ ТА УМОВИ ЇХ ПОПЕРЕДЖЕННЯ

Г. Ю. Яценко

Державна установа «Інститут економіки та прогнозування НАН України», м. Київ

Два останніх десятиліття показали, що країни емерджентного типу¹ мають специфічні характеристики і особливості, що відрізняють їх від країн розвинутого типу. Наявність таких характеристик дозволила цим країнам в даний час зайняти лідируючі позиції, а також визначила їх стійкість до кризових подій, зокрема, за наступними показниками: рівень зайнятості, перспективи економічного зростання, стан суверенного боргу, стійкість фінансового сектора.

Однак, країни емерджентного типу залишаються вразливими щодо впливу економічної ситуації в країнах з розвинутою економікою, зокрема, в результаті залежності цих країн від потоків іноземного інвестування з економічно розвинених країн. Наслідком може стати перетікання криз з одних країн в інші, що відбувається через різні канали (зокрема, макроекономічний, торговельний, фінансовий) в залежності від географічного положення, економічної ситуації в країні та інших факторів.

Урядами країн емерджентного типу (зокрема, України) мають бути переоцінені традиційні методи протистояння негативним тенденціям у функціонуванні економіки через розвиток новітніх підходів щодо визначення та попередження кризових ситуацій у національних економіках, усвідомлення необхідності адекватного розуміння причин виникнення кризи та механізмів її перетікання, а отже розробки індикаторів-провісників економічних криз.

Для урахування особливостей, обумовлених специфікою економічного розвитку України, розроблено систему індикаторів-провісників криз в національній економіці на основі використання моделей бінарного вибору. Дана система попередження кризи надасть можливість не тільки виділити світові тенденції, а й завчасно ідентифікувати загрози для їх попередження.

¹ Країни з економіками, що розвиваються та характеризуються значною площею ефективною територією, високими темпами економічного зростання, нестабільністю політичної ситуації в країні, волатильністю зовнішньоекономічної діяльності. Щодо України, з дослідження, представленого в [1], випливає висновок щодо наявності потенційних можливостей бути зарахованою до даної групи країн.